

Psychosociální vývoj: Charakteristiky jednotlivých vývojových období III

as. MUDr. Dana Janotová, CSc.

Psychiatrická klinika, 1. lékařská fakulta,
Univerzita Karlova a Všeobecná fakultní
nemocnice v Praze

Erik Erikson

- Podle Eriksona člověk během života prochází etapami, které následují po sobě vždy, když se jedinec vyrovná s psychosociálním konfliktem předešlého období.
- Stěžejní práce nese název „Osm věků lidstva“

1. První rok života

- V prvním roce života si dítě vytváří základní jistotu a pocit důvěry, který je závislý na stálosti a kvalitě mateřské péče. Ti lidé, kteří neměli možnost prvotního prožitku jistoty, mají dispozici k paranoidním reakcím v pozdějším životě.

2. Batolecí věk

- V batolecím věku se vytváří pocit autonomie. „*Já to sám udělám, Já sám existuji, odděleně od matky.*“ Do tohoto období patří i nácvik regulace vyměšování.

3. Předškolní období

- Předškolní období je charakteristické výrazným rozvojem lokomotoriky a iniciativy, které se dostávají do konfliktu s normami okolního světa. Při překročení rodičovských požadavků vzniká pocit viny. Dítě je stále velmi citově vázáno na rodinu, zejména na matku. Žárlí na otce i na sourozence.

4. Školní věk

- Ve školním věku se dítě začíná více vázat na skupinu vrstevníků. Osvojuje si četné zručnosti a bojuje proti pocitu méněcennosti, když se mu výsledky práce nedaří. Učitelé, trenéři a vedoucí dětských skupin se stávají vzory a jejich význam oproti rodičovským postavám vzrůstá. Skupiny chlapců a děvčat bývají oddělené. Obě pohlaví se navzájem kritizují.

5. Období dospívání

- Období dospívání je charakteristické hledáním vlastní identity. Dospívající se ptá: „*Kdo jsem, proč existuji, jak mě vidí druzí?*“ Vznikají první lásky, které mají formu tak zvaného zrcadlového vztahu – „*hledám svůj obraz v očích druhého*“.

6. Období mladé dospělosti

- Období mladé dospělosti je zkouškou kvality identity, které jedinec dosáhl v předškolním stadiu. Jen člověk, který si je jist sám sebou je schopen blízkého vztahu k druhým lidem – intimity. Schopnost intimity je kapacita pro náklonnost, partnerství a lásku. Lidé nejistí svoji identitou se takovým vztahům vyhýbají a ocitají se v izolaci.

7. Období dospělosti

- Hlavním rysem období dospělosti je plodnost neboli kreativita. Plodnost se dotýká nejen oblasti rozšiřování rodiny, ale celé sféry učení, vytváření, pečování a užitečnosti pro společnost. Partner k sexuálnímu vztahu je hledán podle těchto kritérií. Je to člověk, se kterým chce zralý jedinec sdílet cykly práce, odpočinku a sebezdokonalování. Partneri si navzájem důvěřují, touží po společných potomcích a jsou připraveni na to, aby jim vytvořili bezpečné a láskyplné zázemí.

8. Zralost

- Poslední období je nazýváno zralostí – maturitou ega. Jen duševně zralý a vyrovnaný jedinec dokáže hledět konci života vstříc s klidem a vnitřním uspokojením. Netrápí ho zoufalé myšlenky, že žil nadarmo a krátce. Je spokojen s tím jak žil a co během života vykonal. Netrpí hrůzou ze smrti. Ví, že jeho životní osud je součástí celé lidské civilizace a kultury.

E. H. Erikson – 8 věků člověka

STADIUM	PSYCHOSOCIÁLNÍ KRIZE	PŘÍZNIVÉ VYŘEŠENÍ
1. První rok života	Jistota versus nedůvěra	Důvěra a optimismus
2. Druhý rok	Autonomie versus pochybnost a stud	Pocit sebekontroly a dostatečnosti
3. Třetí až pátý rok	Iniciativa versus pocity viny	Účelnost a zaměření, schopnost iniciovat vlastní aktivity
4. Šestý rok až puberta	Sebevědomí, dovednosti versus pocity méněcennosti	Zdatnost v intelektuálních, společenských a tělesných dovednostech
5. Adolescence	Identita versus nejistota v životní roli	Celistvá představa o sobě jako jedinečné osobnosti
6. Mladší dospělost	Intimita versus izolace	Schopnost vytvářet blízké a trvalé vztahy, mít závazky v pracovní kariéře
7. Střední dospělost	Generativita versus zaujetí sebou samým	Zájem o rodinu, společnost a budoucí generace
8. Pozdní věk (zralost)	Integrita versus zoufalství	Pocit naplnění a uspokojení vlastním životem, smíření se smrtí

Konec prezentace